

DSP

Nieuwe Bibliotheek Kudelstaart

Onderzoek naar de haalbaarheid

Emma Poelman, Yan Crabbendam en Annelies van der Horst

Contactgegevens

November, 2022.

Emma Poelman

epoelman@dsp-groep.nl

Yan Crabbendam

ycrabbendam@dsp-groep.nl

Annelies van der Horst

avanderhorst@dsp-groep.nl

Inhoud

1	Aanleiding	4
2	Behoefte	6
2.1	De behoefte bij inwoners van Kudelstaart	6
2.2	De behoefte bij scholen, kinderopvang en maatschappelijke organisaties	8
2.3	Samenvattend	10
3	Scenario's	11
3.1	Introductie op drie scenario's	11
3.2	Voorkeursscenario	11
4	Samenvatting vervolg: acties en randvoorwaarden	18
Bijlagen		
	Bijlage 1: Scenario's	20
	Bijlage 2: Interviews en respondenten	22
	Bijlage 3: Indicatie activiteitenprogramma	22

Aanleiding

Kinderen (en hun ouders) in Kudelstaart blijken minder gebruik te maken van de bibliotheekvoorziening in Aalsmeer dan vooraf werd gedacht en dat draagt niet bij aan de leesbevordering en aan het wegwerken van onderwijsachterstanden als gevolg van de Corona-maatregelen. Daarom wil de gemeente, onder andere op verzoek van het basisonderwijs, weten of een bibliotheekvoorziening in Kudelstaart haalbaar is. De komst en invulling van een bibliotheek in Kudelstaart is als pilot opgenomen in het NPO (Nationaal Programma Onderwijs) van de gemeente Aalsmeer¹. Tijdens de bespreking van het NPO ondersteunden de kinderopvangorganisaties de pilot.

De bibliotheek Aalsmeer, onderdeel van de Bibliotheek Amstelland, is gehuisvest in het gebouw de Oude Veiling in Aalsmeer. De Bibliotheek Amstelland heeft daarnaast nog vestigingen in Amstelveen centrum, Amstelveen Westwijk en in Uithoorn. De Bibliotheek Amstelland biedt, naast de uitleenfunctie, een aanbod voor de jeugd, voor scholen en voor de doelgroep voor- en vroegscholen en de buitenschoolse opvang. De drie scholen voor basisonderwijs in Kudelstaart geven aan dat er nu te weinig gebruik wordt gemaakt van dat aanbod.

In de notitie 'Ontwikkelingen van het culturele veld Aalsmeer' uit 2019 kwam de bibliotheek ook ter sprake:

"12% van de ondervraagden uit de gemeentepeiling mist voorzieningen in Aalsmeer. Daarbij is ook een bibliotheek in Kudelstaart genoemd. De aanbeveling is gedaan om de mogelijkheden voor (alternatieven van) een bibliotheekvoorziening in Kudelstaart te onderzoeken."

Vraag van de gemeente

De gemeente wil een haalbaarheidsonderzoek waarin verschillende scenario's worden uitgewerkt met als resultaat de keuze voor een voorkeursscenario. In het onderzoek wil de gemeente in ieder geval de volgende onderdelen terugzien:

- ③ Een behoefteonderzoek. Zowel opgehaald bij de inwoners van Kudelstaart als bij de partners (denk aan bibliotheek Amstelland, onderwijs, kinderopvang, GGD/JGZ, preventie jeugd partners, beleidsadviseurs jeugd/onderwijs/vve, de verantwoordelijk wethouder, etc.).
- ③ Dienstverleningsmogelijkheden.
- ③ Locatie opties. Waarbij rekening gehouden wordt met de veiligheid en de bereikbaarheid voor jeugdigen.
- ③ Een (financiële) uitwerking op korte- en langere termijn. Wat zijn de co-financieringsmogelijkheden?
- ③ Is een verbinding met andere doelgroepen interessant/ haalbaar? (Denk bijvoorbeeld aan ouderen, sport, cultuur, onderwijs). Wat zijn slimme combinaties?
- ③ Welk scenario kan wanneer daadwerkelijk starten/openen?

¹ Net als De Voorleesexpres en Boekstart, projecten met een relatie met de bibliotheekpilot.

Aanpak: van behoefte naar planvorming

De uitvoering van het haalbaarheidsonderzoek bestond uit twee fases: (1) een behoeftepeiling en (2) planvorming samen met de kernpartners. In fase 1 peilden we de behoefte bij de gemeente, de bibliotheek Amstelland, de basisscholen, de kinderopvang en andere kernpartners. Dit deden we met een serie interviews in de periode mei en juni 2022 (zie bijlage 2). Ook zetten we een korte enquête uit onder bewoners (juni 2022) en verkenden mogelijke bibliotheekmodellen om in die behoefte te voorzien. In fase 2, de planvorming, zijn we in afstemming met kernpartners aan de slag gegaan met de opbrengst van stap 1 en werkten drie scenario's uit en kozen een voorkeursscenario (sessie 13 september 2022). In deze fase kwamen ook keuzes over de locatie, dienstverlening en de financiering aan bod.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 lichten we de verschillende aspecten van het behoefteonderzoek uit: de enquête onder inwoners, vragen aan de kinderraad en interviews met het veld. Hoofdstuk 3 gaat in op de totstandkoming en uitwerking van het voorkeursscenario. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bouwstenen voor een bibliotheekvoorziening in Kudelstaart uitgewerkt. Hoofdstuk 4 is een samenvatting van de vervolgstappen en randvoorwaarden.

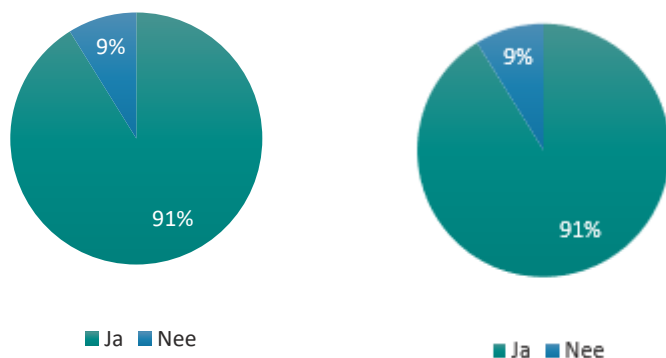
2 Behoefte

In de eerste fase van het onderzoek hebben wij de behoefte in kaart gebracht. Dat hebben wij gedaan door interviews met de scholen, de bibliotheek en maatschappelijke organisaties en beleidsadviseurs van de gemeente Aalsmeer. Via het online platform <https://participatie.aalsmeer.nl/> is een korte vragenlijst uitgezet onder de inwoners van Kudelstaart. Ook gaf de Kinderraad op ons verzoek advies. In dit hoofdstuk vatten wij de uitkomsten samen.

2.1 De behoefte bij inwoners van Kudelstaart

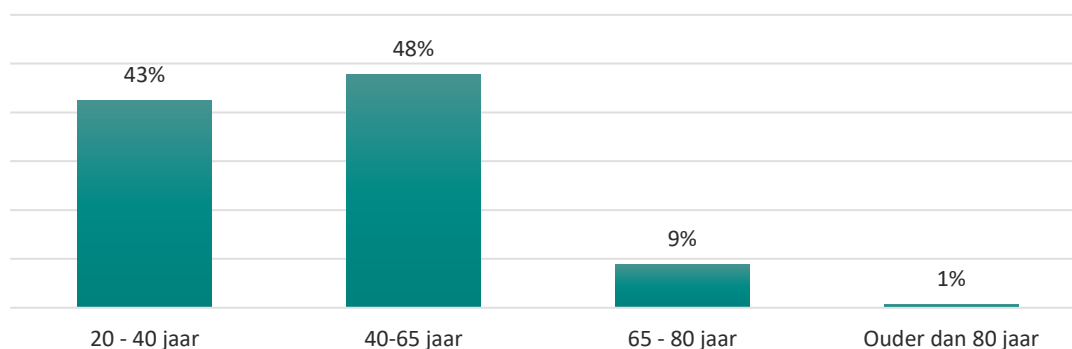
De enquête op het online platform werd door 148 mensen ingevuld waarvan 134 mensen daadwerkelijk in Kudelstaart wonen. In het presenteren van de resultaten is daarom uitgegaan van de 134 respondenten die in Kudelstaart wonen.

Grafiek 2.1 Woont u in Kudelstaart?

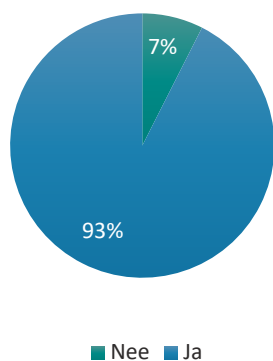

Van de respondenten is 91% jonger dan 65 jaar, 43% is tussen de 20 en 40 jaar en 48% tussen de 40 en 65 jaar oud. Van de respondenten heeft een overgrote meerderheid van 93% (klein)kinderen, de meerderheid (70%) heeft kinderen in de leeftijdscategorie tussen 4 tot en met 11 jaar oud (basisschool), ruim een kwart (28%) heeft kinderen in de leeftijd tussen 0 en 4.

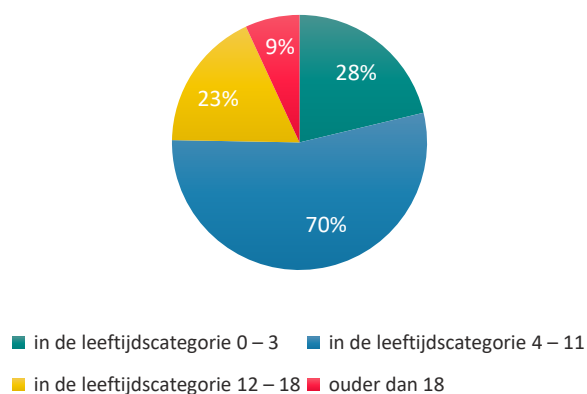
Grafiek 2.2 Leeftijd Kudelstaarters (n=134)

Grafiek 2.3 Heeft u (klein)kinderen? (n=134)

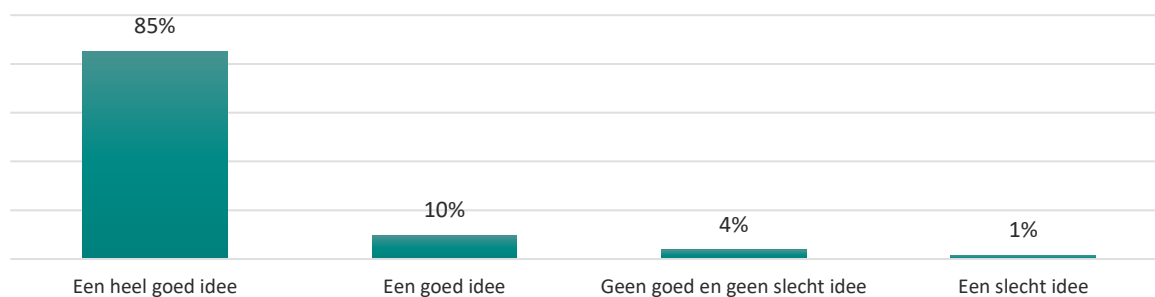

Grafiek 2.4 In welke leeftijdscategorie zitten de (klein)kinderen?

Van de respondenten vindt 95% een nieuwe bibliotheekvoorziening een goed idee, waarvan 85% het een heel goed idee vindt. Slechts 1% vindt het een slecht idee.

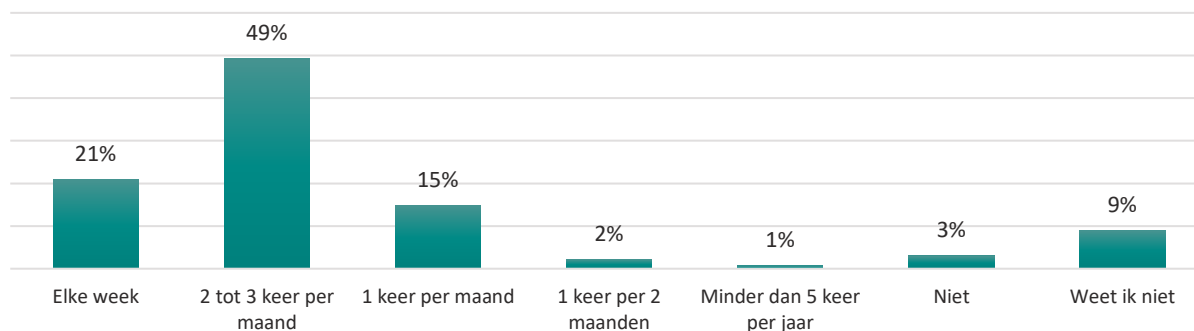
Grafiek 2.5 Wat vindt u van het idee van een bibliotheek (met name gericht op kinderen/jongeren) in Kudelstaart? (n=134)

Bijna de helft van de respondenten verwacht de bibliotheek twee tot drie keer per maand te bezoeken. De activiteiten die de respondenten in de bibliotheek verwachten te gaan doen, houden voornamelijk verband

met leesactiviteiten zoals boeken lenen voor (klein)kinderen (75%), zelf boeken lenen (49%) en voorleesactiviteiten (34%).

Grafiek 2.6 Hoe vaak denkt u gebruik te maken van een (jeugd)bibliotheek in Kudelstaart? (n=134)

Tabel 2.1 Van welke bibliotheekdiensten of -activiteiten verwacht u voor uzelf of voor uw (klein)kinderen gebruik te maken? (n= 134) - meerdere antwoorden mogelijk

Activiteit	Aantal	%
Om boeken te lenen voor (klein)kinderen	114	85%
Om boeken te lenen voor mijzelf	65	49%
Voor voorleesactiviteiten	46	34%
Voor buitenschoolse activiteiten voor mijn (klein)kinderen	45	34%
Om (samen) te lezen	36	27%
Voor ontmoeting / kopje koffie	20	15%
Om te studeren	19	14%
Voor lezingen	19	14%
Voor persoonlijke ontwikkeling (door cursussen / workshops)	17	13%
Om vrijwilligerswerk te doen	13	10%
Voor het gebruik van computers / ontwikkelen digitale vaardigheden	11	8%
Verbeteren van de Nederlandse taal	5	4%
Ik weet het niet	5	4%

2.2 De behoefte bij scholen, kinderopvang en maatschappelijke organisaties

Scholen en kinderopvang

Kinderen (en hun ouders) in Kudelstaart blijken minder gebruik te maken van de bibliotheekvoorziening in Aalsmeer dan vooraf werd gedacht en ook het aantal lidmaatschappen neemt af. Dat draagt niet bij aan de leesbevordering en aan het wegwerken van onderwijsachterstanden als gevolg van de Corona-maatregelen. Daarom is in Kudelstaart behoefte aan een nieuwe bibliotheek op een locatie buiten de schoolgebouwen. Een laagdrempelige locatie waar:

- 🕒 Kinderen (samen met hun (groot) ouders) (prenten-)boeken kunnen lenen.

- ③ Leesactiviteiten plaatsvinden (binnen- en buitenschools).
- ③ Lezen, taalvaardigheid en mediawijsheid worden gestimuleerd.
- ③ Jongeren terecht kunnen voor lezen, leren, informatie en media.

Maatschappelijke organisaties

Er zijn verschillende maatschappelijke organisaties actief in Kudelstaart voor verschillende doelgroepen:

- ③ Gro-Up – jongerenwerk
- ③ Participe – maatschappelijk werk
- ③ Stichting Ons Tweede Huis – zorgorganisatie

De maatschappelijke organisaties geven aan hun doelgroepen goed te kunnen bedienen. Alle drie geven aan open te staan voor samenwerking met een nieuwe bibliotheekvoorziening. Het gaat dan om bepaalde activiteiten en het delen van - of gebruik maken van elkaars accommodaties.

De Bibliotheek Amstelland heeft eerder feiten & cijfers op een rij gezet voor de behoefte aan een bibliotheek in Kudelstaart:

Het dorp Kudelstaart telt 9.210 inwoners. Veel van de huishoudens bestaan uit gezinnen, in vergelijking met de rest van Aalsmeer (resp. 43% vs. 41%) en zeker met Uithoorn (39%) en Amstelveen (33%). Het aantal kinderen onder de 15 jaar is groot (20%). De fietsafstand van Kudelstaart naar de Bibliotheek Aalsmeer is 10 tot 20 minuten en de route is niet ideaal voor gezinnen. Van de 2.190 kinderen onder de 18 jaar in Kudelstaart zijn 1.694 kinderen lid van de bibliotheek (77,3%), een stuk minder dan het aantal kinderen onder de 18 jaar in de wijken nabij de Bibliotheek Aalsmeer (Centrum, Stommeer en Hornmeer: 78,5%). Het effect van afstand op lidmaatschap is bij de jongste doelgroep het grootst. Het aantal 0- tot 3-jarigen dat lid is van de Bibliotheek is in Kudelstaart 26,5% en in de omliggende wijken van de Bibliotheek 36,6%. In het centrum van Aalsmeer is het aandeel zelfs 41,7%. Deze leeftijdscategorie is voor de ontwikkeling van het kind zeer belangrijk, omdat hier de basis wordt gelegd voor een geletterde toekomst. Ook ouderen (65+) zijn in Kudelstaart vertegenwoordigd, weliswaar in mindere aantallen dan in totaal in Aalsmeer (resp. 14% vs. 18%). Gelet op het grote aantal 55 tot 64-jarigen (13,2% vs. 12,2% in Aalsmeer) zal dit aandeel de komende jaren sterk toenemen. Een bibliotheek kan een belangrijke sociale functie (voorkomen vereenzaming) en educatieve functie (stimuleren van bijvoorbeeld digitale vaardigheden t.b.v. zelfredzaamheid) hebben voor deze doelgroep. Voor ouderen is de afstand naar de Bibliotheek Aalsmeer niet goed te overbruggen, zeker wanneer zij minder mobiel worden.

Gezien de relatief grote groep (jonge) gezinnen in Kudelstaart in vergelijking met de gehele gemeente Aalsmeer lijkt de behoefte van een bibliotheek dichtbij 'huis' zoals de basisscholen aangeven te worden onderschreven door de cijfers.

Kinderraad

In het behoefteonderzoek is inbreng verkregen van de Kinderraad van de gemeente Aalsmeer aan de hand van een aantal vragen. De kinderen hebben behoefte aan een bibliotheek waar je kan lezen, chillen, boeken kan lenen, gamen, spelen en muziek kan luisteren. Het moet er niet stil zijn, juist gezellig en sfeervol. Eventueel met stilteplekken om huiswerk te maken. Ook noemen de kinderen de mogelijkheid om lessen in programmeren te krijgen, faciliteiten voor kinderen met dyslexie en Nederlandse les voor ouders. Ook een mogelijkheid om film en toneel te zien en te eten en te drinken worden genoemd. Opmerkelijk vaak wordt de wens geuit de bibliotheek te combineren met een kinderboerderij of dieren die je kan aaien. Tot slot vragen kinderen ook om boeken in het Engels.

2.3 Samenvattend

- ③ 95% van de respondenten vindt de komst van een bibliotheek naar Kudelstaart een goed idee. De bibliotheek is er vooral voor boeken lenen, voorleesactiviteiten en andere activiteiten;
- ③ Basisscholen en kinderopvang in Kudelstaart benadrukken het belang van een bibliotheek in Kudelstaart waar kinderen boeken kunnen lenen, leesplezier en taalvaardigheid worden gestimuleerd en ook aandacht is voor informatie, mediawijsheid en leren;
- ③ De maatschappelijke organisaties die actief zijn in Kudelstaart zijn positief over samenwerken met een nieuwe bibliotheekvoorzieningen, die samenwerking betreft activiteiten en het gebruik van accommodaties;
- ③ De bibliotheek ziet dat kinderen in Kudelstaart relatief minder gebruik maken van de bibliotheek. In Kudelstaart wonen relatief veel kinderen, de verwachting is dat daarnaast het aantal 65-plussers in de komende jaren toeneemt;
- ③ Kinderen zien een bibliotheek als een sfeervolle plek waar je naast lezen en boeken lenen ook andere activiteiten kan doen.
- ③ Gezien de relatief grote groep (jonge) gezinnen ten opzichte van de gehele gemeente Aalsmeer lijkt de behoefte van een bibliotheek dichtbij 'huis' zoals geformuleerd door de basisscholen ook te worden onderschreven door de cijfers.

3 Scenario's

3.1 Introductie op drie scenario's

Op basis van de uitkomsten van het behoefteonderzoek, gesprekken met scholen, gemeente, betrokken organisaties en voorbeelden van elders ontwikkelden wij drie scenario's voor een bibliotheek in Kudelstaart. Die scenario's werkten wij in een aantal stappen met inbreng van direct betrokkenen uit.

De scenario's lopen op van een bibliotheek die zich beperkt tot een uitleenfunctie voor de doelgroep tot en met 12 jaar tot een volledige bibliotheek met bijbehorend activiteitenprogramma. Samen met de gemeente, de bibliotheek Amstelland, de basisscholen, de kinderopvang en andere kernpartners is een voorkeurscenario gekozen en dat is in een sessie verder (onder andere op haalbaarheid) aangescherpt. De drie scenario's zijn te vinden in bijlage 1. De bouwstenen in het voorkeurscenario werken wij hieronder uit.

3.2 Voorkeursscenario

Het voorkeursscenario is uitgewerkt voor de belangrijkste bouwstenen voor een bibliotheekvoorziening: locatie, partners, behoefte en doelgroep, programmering, openingstijden, exploitatie. Per bouwsteen geven we een korte introductie hoe de uitwerking tot stand is gekomen, wat de uitwerking inhoudt en wat de vervolgstappen en randvoorwaarden zijn ten aanzien van de bouwsteen

Locatie

Tijdens het uitwerken van de scenario's bleek de locatie een bepalende bouwsteen. In Kudelstaart is weinig accommodatie aanwezig met een maatschappelijke bestemming, blijkt uit gesprekken met de gemeente. Verschillende mogelijkheden werden door de gemeente aangedragen en door DSP-groep onderzocht: het Dorpshuis, woonvoorziening de Spil, wijkpunt Voor Elkaer, Place2Bieb (voormalig bibliotheek gebouw), de sporthal en ook nieuw te ontwikkelen vastgoed. Ook de optie voor een Biebbus aan school is verkend met de werkgroep. Uit de gesprekken bleek één vaste locatie de voorkeur te hebben.

De *Place2bieb* aan de Graaf Willemlaan 3-1, waar voorheen de bibliotheek was gevestigd, voldeed het meest aan de wensen. De locatie heeft een centrale ligging en is nabij het winkelcentrum en de scholen. Het gebouw heeft 327 vierkante meters, bestaat uit een grote ruimte die gemakkelijk is te scheiden tot twee ruimtes (schuifduren) en heeft een klein keukenblok. Dit gebouw is de accommodatie van Gro-Up: buurtwerk in Kudelstaart met jongerenwerkers en jongerencoaches. Gro-Up houdt kantoor op de locatie en organiseert er activiteiten voor jongeren.

In een moderne bibliotheek staan de boekenkasten niet centraal, maar is er ook ruimte voor lezen, ontspanning en activiteiten. De ervaring van de bibliotheek Amstelland leert dat de verschillende leeftijdscategorieën t/m 18 jaar prima door elkaar heen kunnen bewegen en gebruik kunnen maken van de bibliotheek. Gro-Up geeft aan open te staan voor een samenwerking en het delen van de accommodatie. De

bibliotheek en Gro-Up moeten bespreken of eventuele aanpassingen of verbouwingen nodig zijn aan de locatie om tot een goede samenwerkingsvorm te komen.

Vervolgstap

③ *Gro-Up staat open voor het delen van de locatie, maar heeft ook vragen. Dat zijn vragen over de verdeling van de ruimte, behoud van het laagdrempelige karakter voor jongeren en de mogelijkheid tot rustige werkplekken voor Gro-Up. Gro-Up gaat op bezoek bij een voorziening van bibliotheek Amstelland en stelt samen met de bibliotheek een vlekkenplan op. Een vlekkenplan geeft weer wat de intensiteit van het gebruik van de ruimte is en wanneer afstemming nodig is. In een vlekkenplan moeten ook randvoorwaarden worden opgenomen voor een goede samenwerking en afstemming (zowel praktisch als inhoudelijk) tussen Gro-Up en de bibliotheek. Aan de hand van het vlekkenplan kan worden besloten of een aanpassing of verbouwing nodig is aan de locatie.*

Partners

Tijdens de inventarisatie is een werkgroep ontstaan met maatschappelijke organisaties uit de gemeente Aalsmeer die betrokken zijn bij het voorkeursscenario en een rol hebben in de uitvoering. Bibliotheek Amstelland is trekker in dit scenario met directe partners Gro-Up, basisscholen, kinderopvang en de gemeente. In de tweede ring hebben ook Participe (maatschappelijk werk) en Stichting Ons Tweede Huis (zorgorganisatie) een mogelijke rol in de (aanvullende) programmering van het voorkeursscenario.

Vervolgstap

③ *Een presentatie van de werkgroep aan de gemeente om bestuurlijk draagvlak binnen de gemeente te vergroten.*

De behoefte en doelgroep

De initiële behoefte voor een bibliotheekvoorziening in Kudelstaart betrof een boekuitleenfunctie voor de doelgroep jeugd (0 tot 12), waarbij (groot-)ouders kunnen participeren tijdens voorleesactiviteiten. De mogelijke samenwerking met jongerenwerk Gro-Up in hun locatie Place2Bieb leidde ertoe dat een uitbreiding van de doelgroep naar 23 jaar in het voorkeursscenario logisch zou zijn. De uitbreiding is op korte termijn niet haalbaar. Een uitleencollectie tot 23 jaar betekent dat er een volledige volwassencollectie moet worden aangeboden. Dit is prijzig en gaat voorbij aan de primaire behoefte. Daarom is het advies dat de focus van de bibliotheek bij de start een uitleenfunctie is met een collectie voor kinderen t/m 18 jaar, met eventueel een aanbod voor de leeslijst voor de middelbare school of een YAL²-collectie.

Behoefte

- ③ Kinderen kunnen (samen met hun (groot) ouders) (prenten-)boeken lenen.
- ③ Er vinden leesactiviteiten plaats (binnen- en buitenschools).

² Young Adult Literature.

- ③ Lezen, taalvaardigheid en mediawijsheid worden gestimuleerd.
- ③ Jongeren kunnen terecht voor lezen, leren en media.

Primaire doelgroep

- ③ Kinderen van 0 -12 jaar³
- ③ (Groot-) ouders
- ③ Scholen voor basisonderwijs
- ③ Kinderopvang

Doelgroep aanvullend

Senioren (65+) vormen een aanzienlijke groep in Kudelstaart (14%) die naar verwachting de komende jaren verder groeit ten opzichte van de gehele gemeente Aalsmeer⁴. Het is een doelgroep die Participe in Kudelstaart bedient. Participe heeft in Kudelstaart geen eigen accommodatie tot haar beschikking. Op termijn zou de bibliotheek daar een plek voor kunnen bieden. Daarnaast zijn er in Kudelstaart echter ook andere locaties beschikbaar waar Participe terecht zou kunnen voor zaalhuur, zoals bijvoorbeeld het Dorpshuis.

Vervolgstappen

- ③ *Een vraag voor nadere uitwerking van de exploitatie: voorwaarden voor uitbreiden van een boekencollectie voor jongeren van 13 tot en met 18 jaar (met leeslijst en YAL-collectie).*
- ③ *Een (structurele) plek voor de doelgroep 65+ binnen de bibliotheek zou op termijn een uitbreiding kunnen zijn op het voorkeursscenario⁵. Na de start van de voorziening is het aan de werkgroep om te bepalen of dit haalbaar is.*

Programmering prioriteit

Uitgaande van de hierboven beschreven behoefte en primaire doelgroepen is tijdens de inventarisatie met de werkgroep gekomen tot een kernprogramma voor een bibliotheekvoorziening in Kudelstaart bestaande uit de volgende onderdelen:

- ③ Kinder- en jeugdboekencollectie (zowel on- als offline)
- ③ Uitleenfunctie voor kinderen - eventueel jeugd, jongeren (t/m 18 jaar)
- ③ Activiteiten voor leesbevordering
- ③ Voorleesmiddagen, leesclubs
- ③ Taalontwikkeling en leesplezier

³ Er is een doelgroep van personen met een verstandelijke beperking die ook profijt hebben van een uitleen collectie voor 0 – 12 jaar.

⁴ Zie ook pagina 9 van deze rapportage.

⁵ Een goed moment daarvoor is de overgang van de subsidieregeling 'informatiepunt digitale overheid' van de koninklijke bibliotheek naar de gemeenten. Gemeenten krijgen deze subsidiestroom waar zij zelf lokale invulling aan geven.

Programmering aanvullend

Naast het kernprogramma kan het programma op de locatie uit een aantal andere onderdelen bestaan, voor een bredere doelgroep. Dit zijn met name programmaonderdelen die in samenwerking met de andere partners uit de werkgroep kunnen worden vormgegeven zoals:

- ③ Activiteiten digitale geletterdheid en mediawijsheid
- ③ Maakplaats Speciale programmering tijdens schoolvakanties
- ③ Huiswerkbegeleiding
- ③ De organisatie Ons Tweede Thuis wil graag onderzoeken hoe verstandelijk beperkten een bijdrage kunnen leveren in de ondersteuning van de bibliotheek (onder begeleiding boeken uitpakken, koffiezetten etc.).

Vervolgstap

- ③ *Na het realiseren van de kernprogrammering kunnen de bibliotheek, (voor)scholen en Gro-Up onderzoeken hoe zij bepaalde activiteiten en thema's in gezamenlijkheid kunnen oppakken. Voorwaarden is dat de programmaonderdelen inhoudelijk als praktisch goed zijn afgestemd door de bibliotheek en Gro-Up (vlekkenplan). In deze fase kan ook worden onderzocht op welke programmaonderdelen er een samenwerking met Participe en Ons Tweede Thuis kan worden gerealiseerd.*

Openingstijden

Tijdens het onderzoek is met de werkgroep verkend wat de minimale en haalbare openingstijden van een bibliotheek zijn.

De bibliotheek kan in dit voorkeursscenario toe met een opening gedurende twee dagen in de week (tijdens en na schooltijd) en een moment in het weekend. Idealiter is de bibliotheek voor de jeugd open op woensdag(middag), vrijdag en zaterdag – dagen dat kinderen en veel (groot)ouders vrij zijn. Dit gaat goed samen met de drukke dagen van Gro-Up (dinsdag en donderdag).

De bezetting tijdens deze openingstijden (vrijwilligers en/of medewerkers bibliotheek) is afhankelijk van het beschikbare budget voor het realiseren van dit scenario. Buiten openingstijden kan voor de uitleen een Openplussysteem ingezet worden (bieb zonder personeel). De werkgroep geeft te kennen dat die wenselijk is, mits het haalbaar is binnen het beschikbare budget.

Openingstijden:

- ③ Woensdagmiddag, vrijdag en zaterdag
- ③ Optioneel een Openplussysteem

Vervolgstappen

- ③ *Een vraag voor nadere uitwerking van de exploitatie: welke personele bezetting vanuit de bibliotheek is mogelijk? Waarbij we aantekenen dat een professionele eindverantwoordelijke een voorwaarde is voor de inzet van vrijwilligers en als contactpersoon voor gebruikers en Gro-Up.*

🕒 Een vraag voor nadere uitwerking van de exploitatie: is een Openplussysteem haalbaar binnen het beschikbare budget?

Investering en exploitatie

Voor het inrichten van de bibliotheek in het voorkeursscenario zullen (eenmalige) investeringskosten worden gemaakt. Daarnaast heeft de bibliotheek vaste jaarlijkse exploitatiekosten en (mogelijke) inkomsten. De kosten zijn de (eventuele) huur, personeel en de coördinatie van vrijwilligers, activiteiten, boekencollectie etc. Een bibliotheek met een collectie tot 18 jaar kent geen betalende leden. De voorziening is daarom (bijna) volledig afhankelijk van subsidie van de gemeente.

Op verzoek heeft de bibliotheek Amstelland een eerste berekening gemaakt van de kosten. De investeringskosten en exploitatie staan weergegeven in onderstaande overzichten. In de specificatie staat uitgelegd waar de kosten uit bestaan. De exploitatiebegroting geeft een indicatie van het minimale bedrag dat nodig is voor een uitleenfunctie van kinder- en jeugdboeken. Het voorkeursscenario gaat uit van meer functies voor de bibliotheekvoorziening. In het vervolg kan worden bekeken wat (financieel) aanvullend mogelijk en nodig is – bijvoorbeeld met beschikbare rijksmiddelen.

Investeringskosten

Omschrijving	Begroting
Bestuur en organisatie	€ 500
Inventaris	€ 29.800
Personeel ¹	€ 7.280
Administratie	-
Verhuiskosten ²	€ 2.000
Automatisering ³	€ 4.500
Collectie ⁴	€ 6.000
Specifieke kosten	-
Overige kosten ⁵	€ 2.000
Totaal benodigd	€ 52.080

1 Projectleiding en ondersteuning

2.Transportkosten van een deel van de collectie van de bibliotheek in Aalsmeer naar Kudelstaart

3.Werkstation/ uitleenstation inclusief uren

4.Aanschaf collectie jeugd tot en met 12 jaar, aangevuld met boeken voor de leeslijst.

5.Overige operationele kosten

Exploitatiebegroting

Uitgangspunt van onderstaande begroting is dat het overgrote deel van de kosten voor huisvesting (huurlasten, G/W/L) gesubsidieerd worden. De huidige huurlasten van Gro Up worden momenteel ook door de gemeente gesubsidieerd.

BATEN	
Omschrijving	Begroting
Inkomsten gebruikers	-
Specifieke opbrengst	
Diverse baten	-
Subsidies	
Doelsubsidies	-
Totaal baten	0
LASTEN	
Omschrijving	Begroting
Bestuur en organisatie ¹	€ 1.500
Huisvesting ²	€ 2.750
Personeel ³	€ 33.540
Administratie ⁴	€ 600
Transportkosten ⁵	€ 1.300
Automatisering ⁶	€ 7.150
Collectie ⁷	€ 14.100
Specifieke kosten ⁸	€ 800
Overige kosten	-
Totaal lasten	€ 61.740
Exploitatie	-61.740

1 Promotie en accountantskosten

2 Onderhoud en reparatie, verzekeringen, schoonmaakkosten

3. 15 uur per week uitvoering á € 35,- per uur, 2 uur per week ondersteuning á € 35,- per uur, 1 uur per week management á € 50,- per uur. Kosten zijn incl. werkgeverslasten en er is uitgegaan van de schalen uit de bibliotheekbranche. Tijdens de uitvoeringsuren is er minimaal 1 vrijwilliger aanwezig ter ondersteuning; dit wordt gecoördineerd vanuit de bibliotheek.

4. Kantoorbenodigdheden, drukwerk, telefoonkosten.

5. Transport van boekencollectie Aalsmeer- Kudelstaart.
6. Afschrijvingskosten, licentiekosten, overige kosten.
7. Aanschaf/ bijhouden boekencollectie jeugd tot en met 12 jaar, aangevuld met boeken voor de leeslijst.
8. Bijeenkomsten, ontwikkeling en educatie, ontmoeting en debat. Het activiteitenprogramma kan op de korte- en middellange termijn worden aangevuld. In bijlage 3 is een indicatie van een voorbeeld programma met begroting opgenomen.

Vervolgstap

- ③ *Een voorwaarde voor een nieuwe bibliotheekvoorziening is een garantie van de gemeente voor een duurzame financiële ondersteuning voor de voorziening (minimaal 5 jaar). Daarnaast zijn een aantal keuzes binnen het voorkeurscenario afhankelijk van het beschikbare budget. Aan de hand van de bovenstaande begrotingen en de beschikbare middelen vanuit de gemeente kan het voorkeursscenario concreet worden gemaakt. Daarvoor is nadere afstemming nodig tussen de bibliotheek Amstelland en de gemeente.*
- ③ *De bibliotheek registreert nu geen directe inkomsten omdat het lidmaatschap voor kinderen tot 18 jaar gratis is. Mogelijke inkomsten kan de bibliotheek halen uit de verschillende programma's (zoals: VoorleesExpress, de Bibliotheek op School, De leesmediaconsulent) die zij bieden voor taalontwikkeling en leesbevordering. Het onderwijs, de gemeente en de bibliotheek hebben een gezamenlijke uitdaging om de taal- en leesontwikkeling van de Kudelstaartse kinderen te bevorderen. Een goede samenwerking is hierin cruciaal. De scholen hebben uitgesproken om hun huidige programmering/ methoden wat betreft taalontwikkeling en leesbevordering onder de loep te nemen en te onderzoeken hoe zij hierin (meer) ondersteuning/ aanvulling van de programma's van de bibliotheek in kunnen krijgen.*
- ③ *De rijksoverheid investeert in bibliotheken. In het coalitieakkoord wordt er gesproken over een 'toekomstgerichte bibliotheekvoorziening in elke gemeente'. In de Meerjarenbrief Cultuur⁶ van 4 november 2022 van de staatssecretaris OCW wordt aangekondigd dat er 27,3 miljoen euro in 2023 naar structureel 58,7 miljoen euro in 2025 ingezet wordt. Ongeveer 6 miljoen euro van dit bedrag wordt extra vrijgemaakt voor leesbevordering. Deze ontwikkelingen moeten nauwlettend in de gaten gehouden worden omdat zij mogelijk ook kansen bieden voor de bibliotheek van Aalsmeer (locatie Kudelstaart).*

⁶ Link naar de brief: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/11/04/een-abonnement-op-de-hele-wereld-versterken-van-het-stelsel-van-openbare-bibliotheken//>

4 Samenvatting vervolg: acties en randvoorwaarden

Elke bouwsteen uit het voorkeursscenario kent een aantal vervolgstappen voor de verdere uitwerking van het voorkeursscenario. We vatten deze hieronder kort samen:

Locatie

- ③ Voorwaarden voor de locatie *Place2bieb* is een goede afstemming en gelijkwaardige samenwerking tussen de bibliotheek en Gro-Up. Gro-Up gaat op bezoek bij één van de voorzieningen van bibliotheek Amstelland en stellen samen een vlekkenplan op. Een vlekkenplan geeft weer wat de intensiteit van het gebruik van de ruimte is en wanneer afstemming nodig is. In een vlekkenplan moeten ook randvoorwaarden worden opgenomen voor een goede samenwerking en afstemming (zowel praktisch als inhoudelijk) tussen Gro-Up en de bibliotheek – aanpassingen of verbouwing aan de locatie is een mogelijke uitkomst van deze afstemming.

Partners

- ③ Tijdens de inventarisatie is een werkgroep gevormd bestaande uit Bibliotheek Amstelland, Gro-Up, basisscholen, Kinderopvang, de gemeente, Participe en Stichting Ons Tweede Huis. Een eerste gezamenlijke vervolgstap voor de werkgroep is een presentatie voor de gemeente om bestuurlijk draagvlak binnen de gemeente te vergroten.

De behoefte en doelgroep

- ③ De behoefte en de primaire doelgroepen voor de bibliotheekvoorziening zijn tijdens het proces vastgesteld. Afhankelijk van het budget kan de uitleencollectie worden uitgebreid met een boekencollectie voor jongeren van 13 tot en met 18 jaar (met leeslijst en YAL-collectie). Als na de start de primaire doelgroepen goed wordt bediend, kan worden onderzocht of er binnen de voorziening een structurele plek is voor de doelgroep 65+.

Programma

- ③ Aan de hand van de behoefte en de primaire doelgroepen is een kernprogramma opgesteld voor de bibliotheek. In samenwerking met de andere leden uit de werkgroep kan een aanvullend programma worden gerealiseerd op de locatie. Voorwaarde is dat de programmaonderdelen inhoudelijk en praktisch goed zijn afgestemd door de bibliotheek en Gro-Up (vlekkenplan). In deze fase kan ook worden onderzocht op welke programmaonderdelen er een samenwerking met Participe en Ons Tweede Huis kan worden gerealiseerd.

Openingstijden

- ③ Tijdens het onderzoek is verkend wat de minimale en haalbare openingstijden van een bibliotheek zijn. Dat heeft geleid tot de minimale openingstijden woensdagmiddag, vrijdag en zaterdag. Dit sluit goed aan op de drukke momenten voor Gro-Up (dinsdag en donderdag). Er bestaat een behoefte voor een aanvullend Openplussysteem (bieb zonder personeel), mits het beschikbare budget het toelaat. Een vraag voor nadere uitwerking van de exploitatie en het door de gemeente te verlenen budget is welke bezetting (vrijwilligers en/of medewerkers bibliotheek) tijdens de openingstijden mogelijk is en in hoeverre een Openplussysteem haalbaar is. Een absolute randvoorwaarde ten aanzien van de openingstijden is een eindverantwoordelijke voor de inzet van vrijwilligers en als contactpersoon voor gebruikers en Gro-Up.

Exploitatie

- ③ Voor het inrichten van de bibliotheek in het voorkeursscenario moeten (eenmalige) kosten worden gemaakt. Daarnaast heeft de bibliotheek vaste jaarlijkse kosten en inkomsten. Op verzoek heeft de bibliotheek Amstelland een eerste berekening gemaakt van de minimale kosten voor een uitleen functie (kinder- en jeugdcollectie). Aan de hand van deze informatie en de beschikbare middelen vanuit de gemeente kan het voorkeursscenario worden geconcretiseerd. Voor de duurzaamheid van de voorziening moet de gemeente garant staan voor een financiële ondersteuning van minimaal 5 jaar.
- ③ Onderwijspartners onderzoeken hoe zij op het gebied van lees- en taalontwikkeling in hun huidige programmering (meer) de samenwerking kunnen aangaan.
- ③ Landelijk wordt er vanaf 2023 meer cultuurbudget gereserveerd voor bibliotheken en expliciet voor leesbevordering. Deze ontwikkelingen moeten nauwlettend in de gaten gehouden worden omdat zij mogelijk ook kansen bieden voor de bibliotheek van Aalsmeer (Locatie: Kudelstaart).

Bijlage 1: Scenario's

In het haalbaarheidsonderzoek is uitgegaan van drie scenario's voor een bibliotheekvoorziening in Kudelstaart. Deze scenario's zijn in onderstaande tabel uitgewerkt.

	Small variant Bibliotheek vooral gericht op kinderen in de leeftijd 0 tot 12 jaar (boeken uitleen + programma)	Medium variant Bibliotheek vooral gericht op kinderen in de leeftijd 0 tot 12 jaar (boeken uitleen en programma) met uitbreiding en programmering voor jongeren (tot 18 jaar)	Maximum variant (groeimodel) Bibliotheek gericht op kinderen in de leeftijd 0 tot 12 jaar met programmering voor senioren (65+) en andere aanvullende programmering/ doelgroepen.
Behoeften	➊ Een plek waar (ouders met) kinderen (prenten)boeken kunnen lenen en (voor)lezen ➋ Een plek waar volwassenen boeken kunnen afhalen	➊ Een plek waar (ouders met) kinderen (prenten)boeken kunnen lenen ➋ Voorlezen, buitenschoolse leesactiviteiten ➌ Een laagdrempelige plek voor jongeren om te ontspannen/ leren/ sociale bezigheden ➍ Een plek waar volwassenen boeken kunnen afhalen	➊ Een plek waar (ouders met) kinderen (prenten)boeken kunnen lenen ➋ Voorlezen, buitenschoolse leesactiviteiten ➌ Een laagdrempelige plek voor ouderen om te ontspannen/ leren/sociale bezigheden ➍ Een plek waar volwassenen boeken kunnen afhalen ➎ Een plek waar volwassenen advies en informatie kunnen krijgen
Primaire doelgroepen	➊ Kinderen van 0 tot 12 jaar ➋ (Groot) Ouders ➌ Scholen	➊ Kinderen van 0 tot 12 jaar ➋ (Groot) Ouders ➌ Jongeren van 13 tot 18 jaar	➊ Kinderen van 0 tot 12 jaar ➋ (Groot) Ouders ➌ Senioren van 65 en ouder
Doelen	➊ Bijdrage leveren aan het leesplezier van kinderen ➋ Bijdrage leveren aan lees- en taalontwikkeling van (m.n. jonge) kinderen.	➊ Bijdrage leveren aan het leesplezier van kinderen en jongeren ➋ Bijdrage leveren aan lees- en taalontwikkeling van (m.n. jonge) kinderen. ➌ Een ontmoetingsplek voor jongeren	➊ Bijdrage leveren aan het leesplezier van kinderen en jongeren ➋ Bijdrage leveren aan lees- en taalontwikkeling van (m.n. jonge) kinderen en volwassenen (gezinsaanpak) ➌ Een ontmoetingsplek voor senioren ➍ Stimuleren burgerschap
Functies	➊ Uitleenfunctie kinderboeken ➋ Samen lezen/kijken	➊ Uitleenfunctie kinder- en jeugdboeken, young-adult ➋ Ontwikkeling & educatie ➌ Activiteiten leesbevordering, taalontwikkeling en leesplezier	➊ Uitleenfunctie kinderboeken ➋ Leesbevordering ➌ Aanpak laaggeletterdheid ➍ Ontmoeting en debat ➎ Begeleiding
Programmering	➊ BoekStart ➋ VoorleesExpress ➌ De Bibliotheek op school	➊ BoekStart ➋ VoorleesExpress ➌ De Bibliotheek op school ➍ KidsLab/ Lab jongeren ➎ Huiswerkbegeleiding	➊ BoekStart ➋ VoorleesExpress ➌ De Bibliotheek op school ➍ KidsLab ➎ Taalatelier

	Smalle variant Bibliotheek vooral gericht op kinderen in de leeftijd 0 tot 12 jaar (boeken uitleen + programma)	Medium variant Bibliotheek vooral gericht op kinderen in de leeftijd 0 tot 12 jaar (boeken uitleen en programma) met uitbreiding en programmering voor jongeren (tot 18 jaar)	Maximum variant (groeimodel) Bibliotheek gericht op kinderen in de leeftijd 0 tot 12 jaar met programmering voor senioren (65+) en andere aanvullende programmering/ doelgroepen.
		- Mediawijsheid - Bieb online - Filmbieb - Muziekbieb	- Leesclubs (Computer)cursussen - Bieb online - Filmbieb - Muziekbieb - Exposities/ tentoonstellingen - Infopunt digitale overheid
Faciliteiten/voorzieningen	- Boeken - Boekenkasten - Uitleensysteem - Lees/ relaxplekken - Extra ruimte voor klassen/ voorlezen - Speelruimte - Toiletvoorziening	- Boeken - Boekenkasten - Uitleensysteem - Lees/ relaxplekken - Extra ruimte voor groepen - Studeerruimte - Computers - Toiletvoorziening	- Boeken - Boekenkasten - Uitleensysteem - Lees/ relaxplekken - Extra ruimte voor groepen - Computers - Toiletvoorziening - Koffietafel/ horeca - Kranten en tijdschriften
Openingstijden	- Tijdens schooltijd voor scholen - Na schooltijd (niet in avonduren) voor kinderen en ouders - Zaterdagochtend	- Tijdens en na schooltijd - In de avonduren	- Tijdens en na schooltijd (niet in avonduren) - Voor ouderen activiteit afhankelijk

Bijlage 2 Interviews en respondenten

Wie	Wanneer
Gro -Up	15 april
Participe	20 april
Cultuurpunt	29 april
Basisscholen	21 april en 10 mei
Kinderdagverblijf	6 mei
Gemeente Aalsmeer (vastgoed)	17 mei
Bibliotheek Amstelland	10 juni

Bijlage 3 Indicatie activiteitenprogramma

Onderstaande tabel is een indicatie van een activiteitenprogramma met een begroting voor een kinder- en jeugd bibliotheekvoorziening. Het is met nadruk een indicatie. De bibliotheek gaat in het vervolg van het project graag in gesprek over de daadwerkelijke uitwerking.

indicatie kosten programmering				
	frequentie	kosten	intern/extern*	totaalkosten
voorlezen NL door medewerker (2-6 jaar)	wekelijks	€ 35	intern	€ 1.820
voorlezen andere talen door vrijwilligers, programmering en begeleiding door bibliotheek (2-6)	wekelijks	€ 35	intern	€ 1.820
boekstart babycafe (0-2 jaar)	wekelijks	€ 35	intern	€ 1.820
boekstart babycafé met muziek (0-2 jaar)	kwartaal	€ 150	extern	€ 600
maakplaats (techniek/creativiteit/programmering/lezen)	wekelijks	€ 105	intern	€ 5.460
gezinsochtend	maandelijks	€ 70	intern	€ 840
voorlees/theater voorstellingen	kwartaal	€ 550	extern	€ 2.200
workshops jeugd Poezie/Lezen	maandelijks	€ 70	intern	€ 840
voorstelling voorleesdagen	jaarlijks	€ 550	extern	€ 550
voorstelling kinderboekenweek	jaarlijks	€ 550	extern	€ 550
Totaal				€ 16.500

*intern zijn kosten binnen bibliotheek Amstelland, extern kosten programmering derden

Voorkeur gaat uit naar aanwezigheid in de bibliotheek van een vaste medewerker voor informatie en advies samen met een vrijwilliger ter ondersteuning. Een gedeelte van de interne kosten programmering is ook op te vangen door op bepaalde momenten alleen een vrijwilligers beschikbaar te hebben en de medewerker in te zetten voor programmering. De voorkeur van de bibliotheek gaat echter uit naar deskundige advisering op lezen en leesplezier tijdens openingstijden.

DSP-groep BV

Van Diemenstraat 410

1013 CR Amsterdam

+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl

KvK 33176766

www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oever in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.

